Paweł Marszałek
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

MNIEJ CZY WIĘCEJ WALUT – HIPOTEZA KONTRAKCJI WALUTOWEJ W GOSPODARCE ŚWIATOWEJ

Wstęp

Ostatnich kilka dekad to czas znaczących przeobrażeń w systemach pieniężnych poszczególnych państw. Zmieniają się zarówno zasady kreacji i regulacji pieniądza, jak i formy pieniądza oraz zakres spełniania przezeń poszczególnych jego funkcji. Zmianom ulega przy tym geografia pieniądza, który – między innymi dzięki innowacjom technologicznym – w coraz większym stopniu staje się „zdeterytorializowany", przestając być ściśle kontrolowany przez narodowe władze monetarne (Cohen 2004). Pojawiają się zatem nowe przestrzenie monetarne (*monetary spaces*), czyli fizyczne i wirtualne obszary, wewnątrz których dany pieniądz wypełnia swoje funkcje.

W efekcie tych zjawisk nasila się konkurencja między poszczególnymi walutami narodowymi. Następują zmiany w tzw. hierarchiach pieniężnych (*monetary hierachies*) – pewne waluty tracą na popularności, a inne umacniają swoją nadrzędną pozycję (Miller i in. 2002). Zdaniem wielu autorów, prowadzi to do ograniczania liczby walut w obiegu, gdyż słabsze jednostki zostają niejako „wypchnięte" z rynku[1].

W tym kontekście wielu autorów (np. Dornbusch 2001; Camdessus 2000) formułuje hipotezę o spadku liczby walut w gospodarce światowej. W ich przekonaniu proces ten ma postępować, a jego ostatecznym efektem ma być ograniczenie liczby walut do zaledwie kilkunastu[2]. Głównym motorem tego procesu ma być chęć wykorzystania efektów skali, płynących z posługiwania się mniejszą liczbą walut, a także z towarzyszącego temu zmniejszenia kosztów transakcyjnych.

[1] Innym zjawiskiem przyczyniającym się do spadku liczby jednostek pieniężnych będących w obiegu były procesy integracji walutowej. Najbardziej dobitnym ich przejawem było wprowadzenie wspólnej waluty euro, która zastąpiła kilkanaście walut narodowych.

[2] Niekiedy jako ostateczny efekt tego procesu postrzega się nawet osiągnięcie sytuacji, w której posługiwano by się zaledwie jedną walutą.

Hipoteza kontrakcji walutowej nie jest jednak powszechnie akceptowana. Do głównych jej krytyków można zaliczyć B. Cohena (2004). Jego zdaniem, współcześnie – wskutek splotu wielu czynników, przede wszystkim po stronie podaży pieniądza – należy domniemywać, że konkurencja walutowa znowu stanie się powszechnym zjawiskiem. Według tego autora, w tej sytuacji naturalne jest, że pojawią się nowe rodzaje pieniądza. Będą one jednak miały charakter głównie pieniądza prywatnego, niepaństwowego (*private monies*, *non-state monies*)[3]. Stąd, zdaniem Cohena, geografia pieniężna odnotowuje swoisty „powrót do przyszłości", gdyż przed XIX w. rola sektora prywatnego, jako głównego emitenta pieniądza, nie była zasadniczo podważana (Gilbert i Helleiner 2002; Good 1998)[4].

Celem artykułu jest syntetyczne opisanie najważniejszych tendencji w zakresie posługiwania się dwoma podstawowymi, według Cohena, rodzajami pieniądza prywatnego, mianowicie pieniądzem lokalnym (*local money*) oraz elektronicznym (*electronic money*). Precyzyjne określenie skali występowania obu rodzajów pieniądza jest w zasadzie niemożliwe, ze względu na problemy z uzyskaniem dokładnych, kompleksowych i porównywalnych danych w tym zakresie[5]. Dlatego analizę należy traktować jako swoiste „rozpoznanie" zagadnienia, mające służyć określeniu pewnych tendencji. W punkcie pierwszym zarysowano tendencje w zakresie pieniądza elektronicznego, a w drugim – pieniądza lokalnego. W zakończeniu podsumowano rozważania i przybliżono konsekwencje, jakie opisywane zjawiska mogą mieć dla pieniądza będącego prawnym środkiem płatniczym.

1. Waluty lokalne

Jak się wydaje, najczęściej stosowaną formą pieniądza prywatnego jest współcześnie pieniądz lokalny. Rozumie się przezeń zazwyczaj pieniądz o dość ograniczonym zasięgu, emitowany przez daną społeczność i służący zaspokajaniu potrzeb jej mieszkańców w zakresie rozliczeń, płatności i oszczędzania (Helleiner 2000). Zasadniczo nie tworzy się ich z myślą o zastąpieniu prawnego środka płatniczego. Tego typu waluty mają raczej charakter komplementarny, w mniejszym stopniu służą celom *stricte* ekonomicznym. Widoczny jest natomiast bardzo silny kontekst społeczny, związany z zaspokajaniem potrzeb członków danej wspólnoty.

---

[3] Przez pieniądz prywatny rozumie się jednostkę, która nie została wyemitowana ani też nie jest gwarantowana przez jakikolwiek podmiot rządowy (Champ 1997; Good 1998). Można go też określić jako płynne zobowiązanie, stworzone świadomie przez źródła niepaństwowe (często lokalne), by wypełniać standardowe funkcje pieniądza

[4] Często podkreśla się, że coraz szersze rozpowszechnienie tych pieniędzy stanowi poważne zagrożenie dla banków centralnych i możliwości prowadzenia polityki pieniężnej przez te instytucje (Marszałek 2007).

[5] Na problem ten zwrócono uwagę między innymi w raporcie BIS (2004).

Pieniądz lokalny może stanowić swoisty rdzeń danej społeczności lokalnej. Przyczynia się do sprawnego funkcjonowania społeczności lokalnej, będąc przy tym lepiej dopasowany do potrzeb i gustów członków lokalnych społeczności. Tego typu pieniądz umożliwia też, poprzez uprzywilejowanie transakcji między podmiotami z tego samego obszaru, zwiększenie stopnia decentralizacji. Sprzyja to tworzeniu się długotrwałych więzi i interakcji społecznych, a przez to – łagodzi wymogi gospodarki rynkowej (Cohen 2004; Lietaer 2001).

Korzyści wiążące się z posługiwaniem się tego typu pieniądzem sprawiają, że zyskuje on na popularności. Z samej natury pieniądza lokalnego wynika, że w praktyce występuje bardzo wiele systemów tego pieniądza, często bardzo różnorodnych. Dokładne ustalenie ich liczby jest jednak bardzo trudne. Z szacunków Lietaera (2003) wynika, że w końcu XX w. funkcjonowało na świecie około 2000 systemów pieniądza lokalnego[6]. W 2004 r. było ich około 2500, natomiast w połowie 2009 r. – już ponad 4000.

Ze względu na znaczne rozproszenie geograficzne, bardzo różną skalę działalności oraz dużą dynamikę działalności poszczególnych systemów bardzo trudno zgromadzić w miarę kompletne informacje dotyczące walut lokalnych. Najbardziej spójnym źródłem tego typu danych jest baza opracowana przez Complementary Currency Research Group (CCRG). Rozpoczęła ona działalność w 2004 r. Twórcy poszczególnych systemów pieniądza lokalnego mogą zgłaszać do niej informacje o własnych jednostkach pieniężnych. Ma to charakter dobrowolny, stąd baza ta obejmuje tylko część systemów pieniądza lokalnego. Niemniej obserwacja dotychczas ujętych w niej danych, dotyczących nowych zgłoszeń poszczególnych form lokalnych jednostek pieniężnych (tab. 1), w połączeniu z szacunkami łącznej liczby systemów lokalnego pieniądza, dokonanymi przez Lietaera, pozwala domniemywać, że skala posługiwania się tego typu pieniądzem jest znaczna.

Co więcej, wyraźny jest także wzrost zainteresowania tego typu działalnością. Wyraża się on znaczącym przyrostem nowych systemów zgłaszanych do bazy (rys. 1). Tendencja ta uwidoczniła się w latach 2001–2009, kiedy to w prawie każdym roku akces do bazy zgłaszało ponad 10 nowo utworzonych systemów pieniądza lokalnego[7]. Ponadto, porównując liczbę członków poszczególnych sys-

[6] Charakterystyczne jest, że w latach 80. ubiegłego wieku było ich mniej niż 100, a w 1993 r. – około 300 (Cohen 2004).

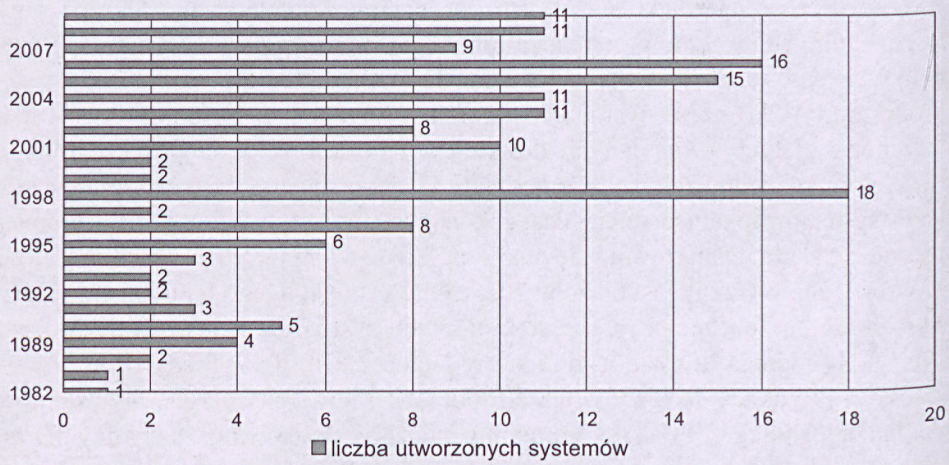
[7] Zważywszy na to, że lata te były okresem dużych napięć w gospodarce światowej (m.in. następstwa 11 września 2001 r. kryzys *subprime*) można by uznać, że znalazła potwierdzenie koncepcja Greco (1995), zgodnie z którą waluta lokalna może działać jako swoisty bufor przeciw szokom i kryzysom. Systemy pieniądza lokalnego były zatem i są nadal odpowiedzią na niedostatek pieniądza państwowego czy niedostateczne wypełnianie przez ten pieniądz podstawowych funkcji. W czasie wielkiego kryzysu agencje publiczne i prywatne emitowały setki tego typu jednostek. Szacuje się, że na początku lat 30. ubiegłego wieku w systemy pieniądza lokalnego było zaangażowanych co najmniej milion obywateli amerykańskich (Cohen 2004).

temów z liczebnością obszaru, na których funkcjonują (tab. 1), można zauważyć bardzo duży potencjał rozwojowy.

Tabela 1. Systemy pieniądza lokalnego zarejestrowane w bazie CCRG 1 stycznia 2010 r.

Region	Liczba systemów	Liczba członków systemu	Liczebność obszaru, na którym funkcjonują systemy	Roczna wartość obrotów (w USD)
Afryka	3	18519	2 156 983 647	717 500
Azja/Pacyfik	41	86066	2 1204 807	47 108
Ameryka Środkowa	3	250	1 585 000	b.d.
Ameryka Północna	50	62792	647 391 829	265 627
Europa	66	173990	2 562 184 162	55 084 657
Ameryka Południowa	7	60	23 045 450	13
Ogółem	170	341 677	5 412 394 895	56 114 904

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Online Database of Complementary Currencies Worldwide, http://www.complementarycurrency.org/ccDatabase/les_public.html [dostęp: 2.01.2010 r.].

Rysunek 1. Liczba systemów walut lokalnych tworzonych w latach 1982–2009, zarejestrowanych w bazie CCRG

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Online Database of Complementary Currencies Worldwide, http://www.complementarycurrency.org/ccDatabase/les_public.html [dostęp: 2.01.2010 r.]

Występuje przy tym duże zróżnicowanie form działania tych systemów. W poszczególnych regionach i państwach działają systemy pieniądza fiducjarnego, pieniądza mającego pełne pokrycie w kruszcu, bądź koszyku towarów, systemy

oparte na czasie pracy[8], jak i systemy quasi-barterowe. Najczęściej jednak systemy lokalnych walut przybierają postać systemów tzw. dolarów Liberty (*Liberty Dollars*)[9]. Dość duży udział miały również tzw. systemy LETS (*Local Exchange Trade Systems*)[10], (De Meuleneare 2007).

Rozpatrując rozkład geograficzny funkcjonowania walut lokalnych, można zauważyć, że najbardziej popularne są one w krajach rozwiniętych (USA i innych krajach anglosaskich, krajach europejskich. Znikomy jest natomiast zakres występowania walut lokalnych w krajach Ameryki Środkowej i Południowej. Jak się wydaje, wynika to z tego, że wprowadzenie tego typu pieniądza wymaga swoistej dojrzałości obywatelskiej, zaufania i dużego poziomu wiedzy ekonomicznej[11]. Innymi słowy, skuteczne funkcjonowanie walut lokalnych może mieć miejsce zasadniczo w państwach cechującym się wysokim poziomem kapitału społecznego. Charakterystyczne jest przy tym, że właśnie waluty narodowe takich państw cechuje duży stopień „deterytorializacji".

2. Pieniądz elektroniczny

Wraz z rozwojem technik informatycznych i telekomunikacyjnych stało się możliwe przeprowadzanie transakcji za pomocą tzw. pieniądza elektronicznego[12]. Zgodnie ze stanowiskiem Europejskiego Banku Centralnego (EBC 2000), pieniądzem tym jest, w szerokim ujęciu, elektroniczny zasób wartości pieniężnej przechowywany na urządzeniu technicznym, który można powszechnie wykorzystywać do dokonywania płatności wobec podmiotów innych niż emitent tego środka, bez konieczności angażowania w tę transakcję rachunku bankowego, funkcjonujący

[8] Najsłynniejszym ich przykładem są tzw. godziny itakijskie (*Ithaca Hours*). Zaczęto je emitować w 1991 r.

[9] Waluta ta występuje w formie monet, złotych i srebrnych certyfikatów, jak również w postaci elektronicznej. Ich emisja ma pełne pokrycie w srebrze i złocie. Dolary Liberty rozpowszechniane są od 1998 roku przez *Liberty Services* z siedzibą w Evansville, w stanie Indiana. Należy jednak dodać, że działalność tego systemu w USA spotyka się z dość gwałtownymi reakcjami rządu federalnego.

[10] Do bazy CCRG zgłoszono 26 systemów typu LETS, jednak szacuje się, że na całym świecie działa ich ponad 1000. Wspólnymi cechami tych systemów, często niewłaściwie utożsamiany z barterem, są: (1) wykorzystanie we wzajemnych transakcjach między członkami systemu własnej jednostki pieniężnej (często o bardzo dziwnej nazwie, np. „nietoperze" czy „wiedźmy"); (2) centralny księgowy, który obciąża i uznaje odpowiednie rachunki; dana organizacja LETS działa tylko jaka izba rozliczeniowa i służba informacyjna; (3) członkowie płacą niewielką opłatę wstępną za utworzenie rachunku, oraz charakteryzują dobra i usługi, które oferują lub których poszukują; (4) wszystkie oferty i zapytania publikuje się okresowo w wydawanym w formie papierowej liście, rozprowadzonej wśród członków danego systemu. Więcej na temat LETS zob. Lang (1994).

[11] Konieczne są również odpowiednie ramy prawne, duży stopień stabilności politycznej oraz odpowiedni poziom rozwoju infrastruktury.

[12] To, czy w ogóle zasadne jest używanie w tej sytuacji pojęcia „pieniądz", stanowi przedmiot wielu kontrowersji (Freedman 2009; Solomon 1997).

jako przedpłacony instrument na okaziciela. Natomiast zgodnie z definicją Banku Rozrachunków Międzynarodowych w Bazylei, pieniądzem elektronicznym jest niemożliwy do śledzenia anonimowy instrument płatniczy na okaziciela, pozwalający na łatwą zapłatę dowolnej innej osobie, w każdych warunkach, bez uczestnictwa pośredników (BIS 2001).

Pieniądz elektroniczny powstaje w określonym środowisku, jednak w przeciwieństwie do pieniądza lokalnego, jego stosowanie nie natrafia na żadne ograniczenia terytorialne. Potencjalnie pieniądz ten może się rozprzestrzenić na całą gospodarkę światową, znajdując na przykład powszechne zastosowanie w finansowaniu transakcji w Internecie. Stąd konsekwencje istnienia pieniądza elektronicznego dla skali i nasilenia konkurencji walutowej dalece wykraczają poza płaszczyznę narodową. Jak bowiem podkreśla W. Wriston (1998), w zasadzie każdy może ogłosić emisję własnej, prywatnej, elektronicznej jednostki pieniężnej, a następnie przekonać ludzi, że ma ona wartość i że posługiwanie się nią może być korzystne. Zatem, zdaniem tego autora, pojawił się swoisty nowy standard pieniądza – standard informacyjny *(the information standard)*. Na razie jednak nie powstał powszechnie akceptowany pieniądz tego typu. Również zakres posługiwania się istniejącymi jednostkami tego typu jest znikomy.

Niemniej skala posługiwania się pieniądzem elektronicznym rośnie. Dane z lat 2006– 2009 w odniesieniu do obszaru euro ujęto w tabeli 2. Wynika z niej, że stopień wykorzystywania pieniądza elektronicznego systematycznie wzrasta. Znacznie bardziej popularny jest przy tym ten jego rodzaj, jakim jest pieniądz kartowy (w formie kart przedpłaconych). W niewielkim natomiast zakresie wykorzystywano tzw. pieniądz sieciowy, stanowiący określoną wartość przechowywaną na twardym dysku komputera, obejmującą rozmaite oprogramowanie pozwalające na transfer siły nabywczej w sieci (EBC 2000).

Należy jednak pamiętać, że funkcjonujący pieniądz elektroniczny zazwyczaj nie jest odrębną jednostką, lecz jest denominowany w jakiejś walucie narodowej. Stąd nie stanowi on na razie realnej konkurencji dla prawnych środków płatniczych. Stałby się nią dopiero wówczas, gdyby denominowano go w jakiejś dotychczas niewykorzystywanej jednostce, która zyskałaby status jednostki obrachunkowej[13].

Jak stwierdza Cohen (2004), powstanie pieniądza elektronicznego będącego faktyczną konkurencją dla narodowych jednostek pieniężnych nie nastąpi z dnia na dzień. Najprawdopodobniej będzie to efektem długiego procesu, mogącego trwać nawet kilka dekad. Wyzwaniem będzie przede wszystkim stworzenie sieci transakcyjnej wystarczającego rozmiaru, by przezwyciężyć zalety prawnych środków płatniczych. Silną stroną tych ostatnich jest bowiem swoista inercja. W przeciwieństwie do pieniądza lokalnego, który niejako tworzy się już wraz z siecią, e-pieniądz wymaga tworzenia sieci użytkowników od zera. Stanowi to poważne wyzwanie.

[13] Warto nadmienić, że pieniądz elektroniczny staje się powszechny w pewnych systemach walut lokalnych. Na przykład jest tak w niektórych systemach typu LETS.

Problemy mogą się wiązać także z kwestiami technicznymi. Ponadto, podobnie jak w przypadku pieniądza lokalnego, swoistym warunkiem dalszego rozwoju pieniądza elektronicznego jest zbudowanie zaufania do niego. Ze względu na cechy takiego pieniądza, może się to okazać trudnym i długotrwałym procesem.

Tabela 2. Pieniądz elektroniczny w obszarze euro (w mln EUR)

Miesiąc	Pieniądz sieciowy	Pieniądz kartowy
2006		
Grudzień	7	727
2007		
Grudzień	8	680
2008		
Styczeń	9	637
Luty	9	658
Marzec	38	631
Kwiecień	39	649
Maj	39	656
Czerwiec	40	665
Lipiec	43	686
Sierpień	45	742
Wrzesień	42	706
Październik	40	705
Listopad	39	708
Grudzień	40	691
2009		
Styczeń	39	710
Luty	39	715
Marzec	11	341
Kwiecień	38	776
Maj	38	789
Czerwiec	39	853
Lipiec	42	930
Sierpień	41	963
Wrzesień	42	948
Październik	42	948
Listopad	42	938

Źródło: opracowanie własne na podstawie: EBC (2009).

Niemniej można oczekiwać, że w warunkach postępującego rozwoju technologii umożliwiającej podnoszenie bezpieczeństwa transakcji zawieranych z udziałem pieniądza elektronicznego, a także przy rosnącej skali wymiany za pośrednictwem Internetu, pojawiają się potencjalni emitenci, zainteresowani korzyściami z jego emisji. Jak się wydaje, w uprzywilejowanej pozycji mogą się znajdować duże korporacje, którym – dzięki rozpoznawalnej marce oraz dużemu zasięgowi i skali działania – łatwiej będzie przezwyciężyć nieufność klientów oraz sprawić, by zmienili dotychczasowe zwyczaje płatnicze.

Zakończenie

Mimo spadku liczby narodowych jednostek pieniężnych, ogólna liczba walut stosowanych w gospodarce światowej bynajmniej nie maleje. Trudno zatem potwierdzić hipotezę kontrakcji walutowej, nawet zważywszy na dość ogólny charakter prowadzonych rozważań. Przytoczone w artykule dane i przykłady, mimo że obrazują w zasadzie tylko część bardzo szerokiego zjawiska, jakim jest tworzenie się systemów pieniądza prywatnego, dowodzą, że waluty komplementarne zyskują na popularności, stając się przy tym coraz bardziej uniwersalne. Pełnią one przy tym coraz więcej funkcji, tradycyjnie przypisanych do jednostek będących prawnym środkiem płatniczym.

Dotyczy to obecnie przede wszystkim walut lokalnych. Jest to następstwem znacznych korzyści (głównie natury społecznej), z jakimi wiąże się wykorzystanie jednostek pieniężnych tego typu zarówno dla obywateli, jak i dla wspólnot lokalnych. Dodatkowo masowe tworzenie nowych systemów walut lokalnych w obecnej dekadzie można, jak się wydaje, wiązać ze swoistym spadkiem zaufania do sektora finansowego i władz monetarnych wśród obywateli poszczególnych państw[14].

Na razie natomiast nie został wykorzystany potencjał, jaki wiąże się z tworzeniem nowych jednostek pieniężnych z wykorzystaniem technologii i standardów pieniądza elektronicznego. Obserwując jednak zmiany w gospodarce światowej (przede wszystkim w sferze handlu, jak i finansów międzynarodowych), można domniemywać, że pieniądz tego typu będzie dominował w przyszłości. Otwarte pozostaje pytanie, jakiego typu podmioty prywatne będą w stanie zaoferować standard pieniężny tego rodzaju, a także, czy zbudowanie niezbędnego zaufania do tego rodzaju pieniądza będzie możliwe bez udziału państwa.

Inną nasuwającą się kwestią jest to, w jakim stopniu rosnąca skala posługiwania się pieniądzem prywatnym ogranicza możliwości prowadzenia przez władze monetarne poszczególnych państw polityki pieniężnej. W obiegu pieniężnym pojawiają się bowiem swoiste „pęknięcia". Ich skala na razie nie jest znacząca. Niemniej,

[14] Charakterystyczne jest, że waluty lokalne są bardzo popularne także w krajach obszaru euro, czyli pieniądza będącego swoistym symbolem zjednoczonej Europy.

jeżeli utrzyma się dotychczasowa dynamika rozwoju pieniądza lokalnego (a w przyszłości również elektronicznego), może ona wymusić reakcję władz narodowych usiłujących zachować monopol w sferze stosunków pieniężnych.

Bibliografia

BIS (2001), *Survey of Electronic Money Developments*, Committee on Payment and Settlement Systems, Bazylea.

BIS (2004), *Survey of Developments in Electronic Money and Internet and Mobile Payment*, Committee on Payment and Settlement Systems, Bazylea.

Camdessus M. (2000), *Council on Foreign Relations Address*, IMF Survey, 7th February.

Champ B.(2007), *Private Money in Our Past, Present and Future,* Federal Reserve Bank of Cleveland Economic Commentary, January.

Cohen B. (2004), *The Future of Money,* Princeton University Press, Princeton-Oxford.

DeMeulenaere S. (2006), *2006 Annual Report of the Worldwide Database of Complementary Currency Systems*, International Journal of Community Currency Research, Vol. 11.

Dornbusch R. (2001), *Fewer Monies, Better Monies*, NBER Working Papers, No. W8324.

EBC (2000), *Issues arising from the emergence of electronic money*, Monthly Bulletin, November.

EBC (2009), Monthy Bulletin,November.

Freedman C. (2009), *Monetary Policy Implementation: Past, Present and Future – Will Electronic Money Lead to the Eventual Demise of Central Banking*, International Finance, Vol. 3, No. 2.

Gilbert E., Helleiner E. (2002), *Introduction – Nation-states and money. Historical contexts, interdisciplinary perspectives,* w: *Nation-States and Money. The Past Present and Future of National Currencies*, red. Gilbert E., Helleiner E., Routledge, London–New York.

Good B.A. (1998), *Private Money: Everything Old is New Again*, Federal Reserve Bank of Cleveland Economic Commentary, April.

Greco T. (1995), *The Essential Nature of Money*, Earth Island Journal, Winter.

Helleiner E. (2000), *Think Globally, Transact Locally: Green Political Economy and the Local Currency Movement*, Global Society, No. 14.

Lang P. (1994), *LETS Work: Rebuilding the Local Economy*, Grover Books, Bristol.

Lietaer B. (2001), *The Future of Money: Creating New Wealth, Work and a Wiser World*, Century, London.

Marszałek P. (2007), *Polityka pieniężna w świetle zmian w popycie na pieniądz i zmian form pieniądza*, w: M. Jurek, P. Marszałek, *Pieniądz, polityka pieniężna i systemy kursowe. Współczesne teorie i rozwiązania praktyczne,* Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań.

Lietaer B. (2003), *An interview*, by Ravi Dykema, Nexus, July-August.

Miller R., Michalski W., Stevens B. (2002), *The Future of Money*, w: *The Future of Money*, OECD, Paris.
Solomon E.H. (1997), *Virtual Money*, Oxford University Press, New York.
Wriston W. (1998), *Dumb Network and Smart Capital*, Cato Journal 1998, Vol. 17, No.3.

LESS OR MORE CURRENCIES – THE CONTRACTION CONTENTION IN THE GLOBAL ECONOMY

Summary

The paper attempts to evaluate roughly whether co-called Contraction Contention hypothesis holds. Some preliminary research shows that the number of currencies in the global economy has not declined. There is, however, a tendency towards decreasing importance of legal tenders. At the same time, private monies has become more popular, although their share in the total amount of money is still negligible. They have appeared to be much more universal, fulfilling many functions, traditionally reserved only for legal tenders.